

Kvíz

Velikonoce:

Jaro, rozpuk přírody
a tradice

Bliží se svátky jara – podle pohan-
ských zvyků zrod nového života, který se
vítal veselím a zpěvy. Pro křesťany jsou
to nejvýznamnější svátky – slaví
zmrtevýchvstání Ježíše. A tak trochu na-
hlédneme do toho, co o nich vůbec víte.

**1. Velikonoce nemají pevně daný ter-
mín v kalendáři a dny, na které při-
padnou, mohou být vzdálené o více než
měsíc. A rozmezí? 22. března až 26.
dubna. Proč se Velikonoce slaví každý
rok jindy?**

- Je to tak jen u nás, v zahraničí se slaví
každý rok stejně. Český parlament se
totiž není schopen dohodnout.
- V minulosti se termín Velikonoc ur-
čoval podle projevů přírody. Jakmile
vylétly první včelky, pak se další pon-
dělí slavilo jako velikonoční. Pro círke-
ve to ale bylo příliš neuchopitelné.
- Určuje se to podle prvního jarního
úplňku, po kterém se slaví první nedě-
le. Tedy první neděle po úplňku
po 21. březnu. Podle tohoto výpočtu
vychází 35 možných dat, kdy se mo-
hou Velikonoce slavit.

2. Jak dlouho Velikonoce trvají?

- Velikonoční období trvá celkem 50
dní. Předchází jim 40denní postní do-
ba.
- Trvá celkem čtyři dny. Od Velkého
pátku do Velikonočního pondělí.
- Velikonoční období trvá každý rok
jinak, začíná 22. března a končí Veli-
konočním pondělím, letos to bude 32
dní.

**3. Pomlázka (také mrškačka, švihačka
či žila...), patří k hlavním symbolům
Velikonoc. Je to svazek proutí spletený
většinou z 6–12 proutků. Dávají se
na ní barevné pentle. Šlehají se jím**

**dívky za zpívání koledy. Jak vlastně
vznikla?**

- Samotné slovo pomlázka má původ
ve slově *pomladit*. Mělo znamenat
předání svěžesti, mládí a pružnosti,
jaké má jarní proutek, děvčatům.
Dívka, kterou nikdo „nevyšlehá“,
do roka uschne.
- Slovo pomlázka má původ ve slově
pomlátit. V době genderově nevyrovná-
né si tak na další rok určovali muži
své právo převahy nad ženami.
- Má původ ve slově *mlázka*, a to podle
zvuku, který vydávají proutky, když
chlapec dívku šlehá, tedy *mlask*.

**4. Proč je vajíčko významným veliko-
nočním symbolem?**

- Jeho význam pochází z pohanských
zvyků, kdy v té době začaly slepice
zase plně nést vejce. Po zimním hla-
dovém období tak bylo tohoto jídla
hojnost.
- Vejce nese význam zárodku nového
života, plodnosti a znovuzrození.
- Protože je oválné a dalo se na něj
hezky malovat.

**5. Zajímavost o tvaru vejce: Některá
z nich, především ptáků hnízdicích
na útesech, jako jsou alkouni, mají
na jedné straně výraznou špičku. Proč?**

- Zvířata na útesech mají hnízda
ve skulinách útesů. Špička se přiroze-
ně vytahuje za světlem.

- Důvodem je fyziologie samic, které
vejce snášejí. Jejich průchod zvaný
kloaka je u skalních ptáků výrazně
zúžen, takže vejce musí přizpůsobit
svůj tvar této anatomii.

- Je to proto, aby se neskutálela
do moře. Naopak ptáci žijící v duti-
nách mají vejce kulovitá.

**6. Mezi slepičími produkty můžete
narazit na 2–3žloutková vejce, jak je to
možné?**

- Jde o slepičí dvojčátka.
- Vše je dílem toho, co se děje ve slepi-
čím vejcovodu – z povrchu vaječnicku
se uvolní dva zralé žloutky najednou.
- To se stává, když je v krmivu víc
karotenoidů nebo kukuřice, slepice
potom vytvoří tzv. žlutou část vejce,
což se vtělí do 2–3 žloutků.

**7. Velikonoce a zajíček. Co symbolizu-
je?**

- Souvisí to s jarem a začínající plod-
ností domácích zvířat (podobně berá-
nek.
- Čerstvý vzduch, slunce, poskakování
– radost ze života, která přichází
na jaře spolu s Velikonocemi.
- Zajíček je také symbolem koloběhu
života. V mytologii řecké, egyptské
i čínské je symbolem štěstí, plynoucí-
ho času a krátkosti života.

8. Jak poznáte, zda je vejce čerstvé?

- Až ho rozklepnete a ono zapáchá.
Někdy to lze cítit i přes skořápku, je
tedy dobré v prodejně každé vejce po-
řádně „oouchat“.
- Jedině prosvětlením – když se
na vejce podíváte přes silný světelný
zdroj, můžete vidět pevnost žloutku.
Pokud je žloutek s neohrazenými
okraji, pak je vejce už nějakou dobu
na světě.
- Čerstvé vejce má na své širší straně
malou vzduchovou bublinu. Ta se po-
stupem času stále zvětšuje. Jestliže
tedy hodíte vajíčko do sklenice s vo-
dou a vejce vypluje na hladinu, může-
te si být jisti, že si někde chvilu pole-
želo, než se dostalo k vám.

Správné odpovědi: 1c, 2a, 3a, 4b, 5c,
6b, 7c, 8c.

Foto: pixabay.com

Připravila odbornice
na svátky a tradice všeho druhu Blanka